חצפית

(כל הזכויות שמורות)

• **אל תקווה לשמוע את פרטי התוכנית הבריטית להסדר יחסי ישראל־ערב,** שהובאה לישראל על־ידי אוליין שקבורו, מנהל מחלקת המזרח התיכון במשרד־החוץ הבריטי, והנמצאת עתה בדיון במשרד־החוץ. שרת שומר את פרטי התוכנית בסוד, אינו מגלה אותם אפילו לאנשי צמרת מפא"י: הוא יודע כי בי. גי. מתעניין בתוכנית, חוגש שהיא עלולה להביא לשרת הצלחה מדינית גדולה עוד לפני הבחירות, לגזול ממנו את כתר המנהיגות.

• **סגן השגרירות הבריטית בישראל יקבל תגבורת,** בעקבות ההתערבות הבריטית האחרונה בבעיית יחסי ישראל־ערב: בקרוב יוזינו הבריטים על מינויו של דיפלומט ותיק, דובר עברית וערבית, אשר שירת בארץ־ישראל, התמחה בענייני המרחב, כאיש השני במעלה בשגרירות בריטניה בתל־אביב.

• **הקשרים הדיפלומטיים בין ישראל וגרמניה המערבית יפתחו ביניאר** 1956, כפי שהתברר משיחת דיפלומטים ישראליים עם הקאנצלר הגרמני־המערבי, קונראד אדנאואר, בקבלת פנים שנערכה לכבודו בביתו הנידוני של ד"ר נחום גולדמן. הישראליים הסבירו לאדנאואר כי אין כל אפשרות להקדים את הסדרת היחסים בין שתי המדינות, היות ומפלגת השלטון בישראל אינה יכולה לקבל על עצמה אחריות כה גדולה לפני הבחירות.

• **צה־ל הוא הצבא היחידי במרחב, הפועל ללא הדרכת זרים:** דין־וחשבון שהגיע ממקורות בריטיים מוסמכים מוסר כי בצבא המצרי משרתים למעלה מ־300 קצינים גרמנים, מהם 12 בדרגת גנרל. בצבא העיראקי פועלים 150 זרים — בעיקר שריונאים — רובם גרמנים, יוגוסלבים ופולנים. בתוכם מפקד־חטיבה פולני לשעבר. בצבא הסורי משרתים כ־80 זרים, ביניהם קצין צרפתי גבוה, שגורש מסיבות שונות מצבא מולדתו, משמש כיום כיועץ צבאי בלשכת נשיא־סוריה.

• **אין כל יסוד להניח שמפא"י תסכים להצעת הצ"כ לצמצם את מספר חברי הכנסת השלישית:** מפא"י זקוקה למספר גדול ככל האפשר של ח"כים, כדי לפצות את החוגים השונים, אשר בתוכה, תזדקק לכך עוד יותר לאחר ההסכם הפנימי החדש במפלגה.

• **הממשל הצבאי יבוטל,** אם ישאר משה שרת בתפקידו גם לאחר הבחירות. ראש־הממשלה כבר הורה לשר־הפנים להתחיל בהכנות לקבל לידיו את הנימשל באיזורים הערביים בארץ, לקבוע הסדר לפיו תהיה נציגת שר־מחוז.

• **לא מן הנמנע כי בכנסת הבאה ישבו כמה עזרבי עתונים.** אחרי שוק המפלגות גילו עניין מיוחד בעתונים, ובעיקר בעתונים הבלתי־תלויים, נודע כי עורכיהם של שני עתונים חשובים שוקלים את הקמתה של רשימה עצמאית משותפת, בעלת אופי של "רשימת אנשי־רוח בלתי־תלויים". הם מקווים, כנראה, כי בצורה זו יוכלו להכניס לפחות שלושה צירים לכנסת, או להכריח את המפלגות הגדולות להכניס אותם כמועמדים בלתי־תלויים לרשימותיהם.

• **אל תצפה לכך פעולה משטרתית תקיפה נגד מתפרעי השכת בירושלים:** ראש המפלגות הדתיות בקואליציה הבירה ראש־הממשלה כי כל פעולה כזאת תגרום מיד לפירוק הקואליציה, תגרום גם לירידת התמיכה הכספית המגיעה אליהם מאמריקה, היות והשלמתם עם פעולה כזאת תעורר הד שלילי בקרב היהדות הדתית בגולה.

• **אין להניח כי "אחדות העבודה" תשתף פעולה עם מפא"י בקואליציה הבאה,** מפא"י איננה מוכנה לשכוח את נסיונה עם ראשי מפלגה זו. שנית, ראשי אחדות העבודה גילו כי מספר אוהדיהם עולה בהרבה על המקווה. כולל רבים מתומכי מפא"י, שחיפשו מכבר מפלגה פועלית, אשר לא תהיה שמאלית ביותר.

• **ד"ר משה סנה יבקר לביקור רשמי במוסקבה, פראג ובוקרשט,** עוד בטרם יסיים את שנת הנסיון הנדרשת מכל חבר חדש במק"י, ינהל עם שיחות רשמיות עם גורמים שונים. ההזמנה לנסיעה, שתמשך חמשה חודשים, כבר נתקבלה במרכז־מק"י.

• **סכסוך חריף יפרוץ בין מרכז מפא"י לבין נציבות שירות המדינה,** אם תעמוד הנציבות בסירובה להעניק חופשה ללא תשלום לפקיד ממשלתי גבוה, לאפשר לו לפעול במערכת הבחירות של המפלגה. נציבות שירות המדינה סוענת כי אין בדעתה לשחרר איש לתעמולת־בחירות וכי כל עובד־מדינה הרוצה לעסוק בבחירות רשאי להתפטר ממשרתו.

• **מספר המטות בבתי־החולים יצומצם עד לחצי,** אם תימשך שביתת־הרופאים עוד שבוע. באחד מבתי־החולים הגדולים בקרבת תל־אביב יש עתה רופא תורן־לילה אחד על יותר ממאה מיטות — במקום שלושה רופאים שעבדו שם קודם לכן.

• **התוכנית לאיחוד הקרנות הלאומיות "קרן־הקיימת" ו"קרן־היסוד" תועדה מחדש,** בתמיכתם הפעילה של כל חוגי ההסתדרות — ממפא"י עד מפ"ם. מתנגדים לתוכנית, נוסף על עסקני שתי הקרנות, גם חלק מאנשי הצ"כ והפרוגרסיביים, החוששים כי האיחוד יגרום צמצום המנגנון של הקרנות, יגזול מהם עמדות־מפתח.

במדינה

העם כגנב בלילה

דם זרם ברחבי הארץ, מעשי־אלימות מיל־או את כותרות העתונות.

בצפון התוכחו ענקי התחבורה מי אשם באסון שקטל את מחציית ישביו של אוטובוס.

בירושלים התנגש הגיטו עם שוטרי המדינה ועם אזרחים שוחרי־חופש נסערים, הנוצח בתמונות הנראות כאילו נגזרו מעלון אנטישמי ח.לני.

בגבול ת הדרום נקטלו אורבים ירדניים על־ידי האש הפתאומית של ישראלים מאומנים שהגיעו אל עורפם, השאירו את גופותיהם כעדות מתה לפרובוקציה.

כשנוזל הדם, טובע קול השלום. אולם שאגת הדם היא שפת הרגע החולף, ואילו לחש השלום הוא קול השנים. השבוע נשמע לחש זה במסדרונות ממשלת ישראל (ראה להלן), חדר כגנב בלילה לאוזני המליונים במרחב.

ראש הממשלה המדינאי

ישנו דמיון ניכר בנקודות רבות בין סר אנתוני אידן, שר־החוץ והמועמד־לראשות הממשלה של בריטניה, לבין משה שרת, שר־החוץ וראש־הממשלה של ישראל.

אידן, כמו שרת, הוא גבר יפה־הוֹאר, חבוב של גבירות בריטניה. אידן, כמו שרת, מקדיש תשומת־לב להופעתו החיצונית. אידן, כמו שרת, חי שנים פוליטיות ארוכות בצילו של מנהיג תוקפני ומבריק יותר. אידן, כמו שרת, מבקש לגלם דמות של מדינאי־יוצר־שלום לעומת דמותו של המנהיג־המנצח־במלחמה.

יתרון אחד ניתן לשרת, כמעט במקרה. וינסטון צ'רצ'יל מגוים לפעמים בדיבוריו (ראה בעתום), אך מעולם לא הקים לעצמו צריף שבדי בשדה־בוקר בריטי ערפילי. אידן נשאר מחכה לתורו, בה בשעה ש־לשרת ניתנה ההזדמנות לעמוד בראש, ל־הראות את יכולתו.

ברק של יוזמה. עד לפני שלושה שבועות התגבר שרת על הפקידו בשקט. הוא ניהל את הממשלה ביתר גמישות מאשר קודמו, גילה כשרון מפתיע להחזיק את החיות הקואליציונית הרתומות ל־עגלת הממשלה. במפלגתו גברה הנטיה להעדיפו על דוד בן־גוריון. אולם הוא לא גילה ברק של יוזמה מדינאית.

החודש נתגלה משה שרת, בפעם הראשונה, כמדינאי. ובפעם הראשונה מאז מלחמת־העצמאות גם נתגלה כי יש לישראל מדיניות־חוץ עצמאית, פעילה ומתוכננת.

כמכונה משומנת היטב, נכנסה לפעולה מהדורה מתונה אך מוכנה כראוי של "מיבצע שמעאל" (העולם הזה 877 והלאה): נסיון גדול להגיע אל מאות אלפי הפליטים הפלשתנאיים במרחב מעל לראשי ממשלותיהם, להפכם ידידים־מאונס של המדינה, מעוניינים־מאונס בשלום.

בועדה המדינית המיוחדת של או"ם קם שגריר ישראל באוטוה, מיכאל קומיי, אחד מחברי "הקבוצה האנגלו־סכסית של שרת," הש ואים כל כך על אנשי־בן־גוריון, הכריז את ההכרזה היסודית של מיבצע"ש: מיכאל: ישראל מוכנה לשלם פיצויים לכל הפליטים הערביים, בתנאי שממשלת ערב יפסיקו את החרם על ישראל. מוסר־ההשכל לפליטים, ששמעו את ההודעה במחנות־אישראיל: אם אתם רוצים בשיקום חייכם, הכריחו את ממשלותיכם לכרות שלום!

רחיטים לשדה־בוקר. היתה זאת הודעה גבונה, חיובית ומוסרית. אחרי ההודעה הקודמה, שקראה לפליטים לקבל חזרה את חסכונותיהם שהוקפאו בבנקים ישראליים, בתנאי שימלאו טופס ישראלי (ויכירו על־ידי כך בממשלת־ישראל), היה זה שלב נוסף בתכנית פסיכולוגית שכל הגבה ערבית עליה — הן שלילית והן חיובית — היתה מוכרחה להועיל לישראל.

נידגד השבוע את ראשו עסקן מפא"י וותיק: "אם יצליח שרת להשיג הישג פוליטי אמיתי בחצי השנה הקרובה, יוכל בן־גוריון להעביר סופית את כל רהיטיו לשדה־בוקר!"

מדיניות

פעולות גישוש

בירת הלבנון המתה, השבוע, ככוורת־דיפלומטית. צירים ושגרירים בריטיים נאספו לבירות מכל בירות־המרחב, התכוננו ל־פתיחת ועידתם המיוחדת.

דובר משרד־החוץ הבריטי טען כי הועידה אי־ה אלא "התיעצות שגרתית של פקידים גבוהים בקשר לבעיות יוצאות מגדר הרגיל." הוא הוסיף ותאר כשגרתי גם את סיורו של אוליין שקבורו, עוזר שר־החוץ הבריטי, על־פני המרחב. שקבורו, כי שהיה מזכירו הפרטי של אנתוני אידן, נתמנה ליושב ראש וועידת ביירות, יצא לפני כן לסיור בארצות הסמוכות, בלוויית אשתו, הגיע ב־סוף השבוע שעבר לישראל.

האחות הגדולה. ביקורו בן ארבעת הימים של הדיפלומט גבה הקומה (190 ס"מ) ומסולסל־השיער, בארץ, הטיל אור על כל הבעיות והאפשרויות של יחסי ישראל־בריטניה. לאחרונה הורגשה ביחסים אלה התחממות ניכרת. הם השתפרו עד כדי כך שכמה משקיפים מדיניים, שהתיאשו ממדיניות ארצות־הברית במרחב, ראו ב־בריטניה מועמדת לתפקיד האחות הגדולה של ישראל.

הבריטים נאלצו לראות בישראל עובדה מוגמרת, לא יכלו להתעלם מקיומה. יתר על כן, מדינאים ואנשי־צבא בריטיים שביקרו בארץ טענו כי ישראל עלולה לעזור לבריטניה למלא את החלל הריק שנשאר לאחר הנסיגות הבריטיות מאיראן וסואץ. כל אלה עוררו את ממשלת בריטניה לשנות את גישתה לבעיות המרחב.

ברירה בלתי־נעימה. הגישה החדשה באה גם כתוצאה מן ההתגשויות הבלתי פוסקות בין ישראל לירדן. הבריטים הבינו כי אם יימשכו התגשויות אלו עלולה בריטניה לעמוד ביום מן הימים בפני ברירה בלתי־נעימה: השתתפות במלחמה לצד ירדן נגד ישראל, או ביטול החוזה עם ירדן.

להתקרבות האחרונה של בריטניה לישראל ולנסיונה לפשר בינה לבין הערבים היו עוד שתי סיבות נכבדות:

• הבריטים הכירו כי רק שלום של קבע במרחב יאפשר את הקמתה של ברית־הגנה איזורית.

• אתוני אידן, שהיה גאה בהצלחותיו כמתווך בוועידת ג'נבה ובשיחות לונדון ופאריס בקשר לחימוש־גרמניה, החליט לנסות את כשרונותיו גם במרחב. אנתוני נאט גן, יד ימינו של שר־החוץ הבריטי, אף רמז כי בריטניה פועלת מאחורי הקלעים ליצירת מגע מדיני בין ישראל והערבים.

"איסוף־עובדות". הבריטים ידעו היטב את הכלל כי אין פעולה מדינית של ממש ללא פעולות גישוש מוקדמות. הגשש היה הפעם אחד האנשים המוכשרים ביותר במשרד־החוץ הבריטי: אוליין שקבורו. אחד מפקידי השגרירות הבריטית בתל־אביב אף תאר את סיורו של שקבורו כ"מסע לאיסוף עובדות."

איסוף העובדות לא הצטמצם בנקודות ישראליות בעלות עניין רב לתיירים כי־מכון וייצמן והחבורתי וקריית־ענבים. נוסף על ביקורים במקומות אלה הספיק שקבורו בארבעת ימי שהותו בישראל:

• לשוחח משך שעתיים עם ראש־הממשלה, משה שרת, ועוזריו, במשרד ראש־הממשלה ברחביה.

• לסעוד בירושלים בחברת שר־הבטחון, פנחס לבון והרמטכ"ל, רב־אלוף משה דיין.

• לבלות שעות ארוכות בשגרירות הבריטית בתל־אביב, תוך חילופי־דיעות עם השגריר הבריטי החדש, גיון וולטר ניקולס.

לנעול נעליים מסומרות ולסייר בבוץ עמוק, לאורך גבול ישראל־ירדן.

כאשר ניער שקבורו את שרידי הבוץ מעל נעליו, כבר לא היה ספק ששולחיו יסיקו מסקנות מפעולת־הגישוש, ינסו לסלול דרך בבוץ העמוק של יחסי ישראל־ערב.

הגבול

מנקודת מבט הומאנית

ביום א' שעבר, בשעה 08.30 בבוקר נכנס משמר ירדני לשטח ישראל, בקרבת ביתר.